

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

БУДНІК ІРИНА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 657.421:005

ДИСЕРТАЦІЯ

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ
НЕМАТЕРІАЛЬНИМИ АКТИВАМИ

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування
Галузь знань 07 – Управління та адміністрування

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ І.В. Буднік

Науковий керівник: Лоханова Наталія Олексіївна, доктор економічних наук,
професор

Одеса – 2021

АНОТАЦІЯ

Буднік І.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління нематеріальними активами. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування. – Одеський національний економічний університет, Одеса. 2020.

У дисертації висвітлені теоретичні, методичні та практичні засади обліково-аналітичного забезпечення управління нематеріальними активами, а також сформульовано висновки та рекомендації, спрямовані на застосування методики в діяльності підприємств у сучасних умовах.

Розкритий взаємозв'язок між ринковою, балансовою вартістю великих компаній України та США, а також питомою вагою нематеріальних активів у складі балансової та ринкової вартості підприємств. Проведено порівняльний аналіз на базі фінансової звітності досліджуваних підприємств, що дозволило прослідкувати тенденцію щодо впливу наявності нематеріальних активів на прибутковість акцій та інвестиційну привабливість суб'єктів господарювання.

Проаналізовані підходи до розуміння сутності нематеріальних активів з боку українських та закордонних вчених, а також вивчені та розкриті визначення даного поняття, що наведені у вітчизняних та міжнародних нормативно-правових актах. На базі проведених досліджень запропоновано авторське формулювання терміну «нематеріальні активи», призначення якого полягає у кращому розумінні даного поняття та усуненні розбіжностей, що виникають у його трактуванні на основі наявної нормативно-правової бази.

Проведено порівняльний аналіз моделей класифікації нематеріальних активів, як регламентованих на законодавчому рівні, так і пропозицій з боку українських та закордонних вчених. Досліджено основні тенденції формування структури нематеріальних активів провідних американських та українських компаній на базі фінансової звітності досліджуваних підприємств. Наведені

результати дозволили розробити пропозиції щодо розширення класифікації нематеріальних активів залежно від напрямів віднесення їх амортизаційних відрахувань, а також від терміну корисного використання інших активів. Дані нововведення покликані удосконалити аналітичний облік витратної складової використання нематеріальних активів, покращити інформаційне забезпечення управління такими активами.

Систематизовано особливості процесу ідентифікації нематеріальних активів, вимоги, яким повинен відповідати даний актив для того, щоб визначатися як ідентифікований, а також проблемні аспекти, які виникають під час здійснення такого процесу. Було розроблено алгоритм ідентифікації нематеріальних активів, який включає послідовне розкриття складових етапів досліджуваної процедури, необхідних підтверджуючих документів у розрізі класифікаційних груп нематеріальних активів та шляхів їх надходження, які повинні супроводжувати проходження кожного етапу. Розроблено рекомендовану форму Висновку комісії з ідентифікації об'єкту нематеріального активу, покликану відобразити тільки необхідну інформацію, яка стосується об'єкта, що досліджується не предмет ідентифікованості, та підстави зарахування його на баланс саме у складі нематеріальних активів.

Окреслено основні проблемні питання, що виникають під час визнання нематеріальних активів у практиці сучасного обліку. Здійснено порівняльний аналіз вимог до визнання об'єкту обліку у якості нематеріального активу з боку міжнародного та вітчизняного стандарту, а також Концептуальної основи Міжнародних стандартів фінансової звітності. Виявлені вагомі фактори щодо визнання нематеріальних активів, які не були враховані у стандартах обліку. Пропозиції щодо гармонізації перерахованих нормативно-правових актів дозволили навести рекомендації стосовно формування інформації у примітках до фінансової звітності, які покликані розкрити ступінь ймовірності настання та опис факторів впливу на можливість визнання нематеріального активу.

За результатами дослідження підходів, методів та етапів оцінки нематеріальних активів дозволило з'ясувати, що жоден із досліджених

механізмів оцінки нематеріальних активів на сьогодні не є універсальним та адаптованим під потреби того чи іншого суб'єкта господарювання. Задля удосконалення процедури оцінки нематеріальних активів було розроблено та запропоновано відповідний комплексний підхід, який спрямований передусім на оцінку вартості нематеріальних активів шляхом поєднання більше ніж одного підходу у розрізі груп нематеріальних активів.

Особливу увагу приділено принципам формування облікової політики на предмет нематеріальних активів. Визначено основні складові елементи Наказу про облікову політику, що стосується нематеріальних активів. Провівши детальний аналіз нормативно-правової бази та напрацювань науковців, було визначено найбільш оптимальні методи нарахування амортизації у розрізі окремих груп нематеріальних активів, що супроводжується систематизацією основних їх переваг та недоліків.

Наведено пропозиції щодо оптимізації здійснення процесу перевірки зменшення корисності нематеріальних активів з невизначеним строком корисної експлуатації або нематеріальних активів, ще не придатні для використання, шляхом порівняння балансової вартості із сумою його очікуваного відшкодування, використовуючи кількісний підхід. Справедливу вартість запропоновано оцінити за допомогою доходного підходу з використанням моделі дисконтованого грошового потоку з урахуванням середньозваженої вартості капіталу.

За підсумками аналізу типових форм первинних документів обліку нематеріальних активів, визначених у Наказі Міністерства фінансів України № 732 «Про затвердження типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності в складі нематеріальних активів», було з'ясовано недостатність регламентованої документації для необхідного детального відображення таких активів у обліку, що призводить до відсутності повної фіксації у первинних документах усіх ланок облікового процесу на даній ділянці. Як наслідок, була здійснена розробка окремих форм первинної документації, покликана удосконалити документування об'єктів права інтелектуальної

власності, яка відображає калькулювання витрат на створення або поліпшення об'єкту нематеріального активу, переміщення нематеріальних активів між філіями та структурними підрозділами підприємства, амортизацію нематеріальних активів у залежності від обраних методів, обмін нематеріального активу на неподібний об'єкт, переоцінку нематеріальних активів.

Запропоновані форми первинних документів, а також ті, що регламентовані законодавством України, порядок їх руху, заповнення та зберігання відображені у рекомендованому графіку документообігу документації з обліку нематеріальних активів на підприємстві, який був розроблений у рамках проведеного дослідження.

Представлено пропозиції в частині удосконалення побудови робочого плану рахунків в частині облікового відображення нематеріальних активів відповідно до авторського підходу розуміння їх облікової природи. Для обліку незношуваних нематеріальних активів запропоновано відкриття рахунку 126 «Незношувані нематеріальні активи з невизначеним терміном експлуатації» з відповідними аналітичними рахунками: 126.1 «Торгові марки», 126.2 «Торгові знаки», 126.3 «Бренд», 126.4 «Нематеріальні активи в процесі розробок», 126.5 «Інші незношувані нематеріальні активи». Для обліку витрат, що безпосередньо можуть бути пов'язані з нематеріальними активами підприємства, тобто мають відповідне спрямування, запропоновано відкрити такі рахунки обліку як: 39.1 «Витрати майбутніх періодів нематеріального спрямування» (39.11 «Витрати на засоби індивідуалізації (бренди, заголовки, назви видань тощо)»; 39.12 «Інші витрати нематеріального спрямування»); 977.1 «Інші витрати нематеріального спрямування (витрати на створення, реорганізацію, переміщення підприємств/установ або їх частин)». Запропоноване запровадження забалансового субрахунку 010 «Внутрішньо створений гудвіл» дозволяє мати розуміння про вартісне вираження такої величини, як внутрішньо створений гудвіл, та є необхідним для розуміння того, як саме і за рахунок чого формується у тій чи іншій мірі ринкова вартість компанії.

Під час аналізу діючої практики формування зовнішньої звітності в частині надання інформації про нематеріальні активи підприємства, а також сутності та принципів таксономії фінансової звітності України, були розроблені та систематизовані рекомендації щодо структури та опису усіх складових даних про нематеріальні активи, які повинні розкриватися у примітках до фінансової звітності.

Вирішення проблемних питань стосовно підвищення аналітичності облікових даних, що сприяють формуванню деталізованої та своєчасної звітності для прийняття оперативних рішень її користувачами, обумовило розробку і формування пакету внутрішньої звітності щодо операцій з нематеріальними активами, який містить наступні рекомендовані документи: ВЗ/НМА-1 «Звіт про склад та вартість нематеріальних активів на промисловому підприємстві», ВЗ/НМА-2 «Звіт про ефективність використання нематеріальних активів промислового підприємства», ЗВЗ/НМА «Загальний внутрішній звіт щодо нематеріальних активів промислового підприємства».

Запропонований механізм здійснення економічного аналізу нематеріальних активів промислового підприємства дозволив окреслити основні напрямки, які були застосовані під час процедури аналізу ефективності використання нематеріальних активів.

Задля більшої обґрунтованості обраних факторів для побудови регресійних моделей ефективності управління нематеріальними активами, був застосований метод кластерного аналізу. Сукупність обраних великих українських компаній була розділена на групи за ознаками платоспроможності, ефективності управління запасами, рентабельності продажів, оборотності оборотних активів. У якості еталонних підприємств, відповідно до показників фінансово-господарської діяльності яких відбувалося групування досліджуваних підприємств за вказаними ознаками, були проаналізовані провідні компанії Сполучених Штатів Америки, які відповідають галузеві приналежності досліджуваних українських компаній.

За підсумками кластерного аналізу було сформовано 3 групи досліджуваних підприємств (аутсайдери, середні, лідери). Для кожної з таких груп побудовано окрему регресійну модель, яка дозволила виявити резерви підвищення ефективності використання нематеріальних активів та сформувані відповідні рекомендації.

Також сформовано пакет документів, який покликаний удосконалити практику проведення внутрішнього контролю обліку нематеріальних активів та включає у себе робочу документацію з внутрішнього контролю, план його проведення та рекомендовану форму фінального звіту за результатами внутрішнього контролю обліку нематеріальних активів.

Ключові слова: нематеріальні активи, інтелектуальна власність, класифікація, ідентифікація, визнання, оцінка, облікова політика, амортизація, внутрішній контроль, звітність, економічний аналіз, організація бухгалтерського обліку, первинні документи, нормативно-правовий акт, графік документообігу.

SUMMARY

Budnik I.V. Accounting and analytical support of intangible assets management. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Thesis for a Doctor of Philosophy Degree in Specialty 071 – Accounting and Taxation. – Odessa National Economic University, Odessa. 2020.

The dissertation reveals the theoretical, methodological and practical principles of accounting and analytical support of intangible assets management, as well as formulates conclusions and recommendations aimed at applying the methodology in the activities of enterprises in modern conditions.

The connection between the market and book value of large companies in Ukraine and the United States was researched, as well as the share of intangible assets in the book and market value of enterprises. A comparative analysis was conducted on the basis of the financial statements of the surveyed enterprises, which allowed to trace the trend of the impact of the presence of intangible assets on the profitability of shares and investment attractiveness of economic entities.

The approaches to understanding the essence of intangible assets by Ukrainian and foreign scientists are analyzed, as well as the definitions of this concept given in domestic and international regulations are studied and revealed. Based on the research, the author's approach to the formulation of the term "intangible assets" is proposed, the purpose of which is to better understand this concept and eliminate differences that arise in its interpretation on the basis of the existing legal framework.

The comparative analysis of models of classification of intangible assets, regulated at the legislative level, the corresponding approaches and offers from the Ukrainian and foreign scientists are revealed. The main approaches to building the structure of intangible assets of leading American and Ukrainian companies on the basis of financial statements of the surveyed enterprises are formed. These results allowed to develop proposals for expanding the classification of intangible assets depending on the types of costs to which depreciation is deducted during their operation, as well as the useful life of intangible assets. These innovations are designed

to improve the analytical accounting of the cost component of the use of intangible assets, to improve the information management of such assets.

The peculiarities of the process of identification of intangible assets, the requirements that this asset must meet in order to be defined as identified, as well as the problematic aspects that arise during the implementation of such a process are systematized. An algorithm for the identification of intangible assets has been developed, which includes the sequential disclosure of the constituent stages of the research procedure, the necessary supporting documents in terms of classification groups of intangible assets and ways of their receipt, which should accompany each stage. The recommended form of the Conclusion of the commission on identification of the object of intangible asset is developed, aimed to display only the necessary information concerning the object investigated on the subject of identification, and the bases of its enrollment on the balance sheet as intangible assets.

The main problematic issues that arise during the recognition of intangible assets in the practice of modern accounting are outlined. A comparative analysis of the requirements for recognition of an object of accounting as an intangible asset by an international and domestic standard, as well as the Conceptual basis of International Financial Reporting Standards.

Significant factors related to the recognition of intangible assets that were not taken into account in the accounting standards were identified. Proposals for harmonization of these regulations allowed to provide recommendations for the formation of information in the notes to the financial statements, which are designed to disclose the probability of occurrence and describe the factors influencing the possibility of recognition of an intangible asset.

The study of approaches, methods and stages of valuation of intangible assets revealed that none of the studied approaches to the valuation of intangible assets today is universal and adapted to the needs of a particular entity. In order to improve the procedure for valuation of intangible assets, an appropriate integrated approach has been developed and proposed, which is aimed primarily at measuring the value of

intangible assets by combining more than one approach in terms of groups of intangible assets.

Particular attention is paid to the principles of accounting policy for intangible assets. The main components of the Order on Accounting Policy for intangible assets are identified. After a detailed analysis of the regulatory framework and the work of scientists, the most optimal methods of calculating amortization in terms of individual groups of intangible assets were identified, accompanied by the systematization of their main advantages and disadvantages.

A methodological approach to verifying the impairment of intangible assets with indefinite useful lives or intangible assets not yet suitable for use has been developed by comparing the carrying amount with the amount of its expected return using a quantitative approach. It is proposed to measure fair value using the income approach using the discounted cash flow model, taking into account the weighted average cost of capital.

Based on the analysis of standard forms of primary accounting documents for intangible assets, defined in the Order of the Ministry of Finance of Ukraine № 732 "On approval of standard forms of primary accounting for intellectual property rights in intangible assets", it was found insufficient regulatory documentation for the necessary detailed reflection of such assets in accounting, which leads to the lack of complete fixation in the primary documents of all parts of the accounting process in this field. As a result, some forms of primary documentation were developed to improve the documentation of intellectual property rights, which reflects the calculation of costs for the creation or improvement of an intangible asset, the movement of intangible assets between branches and divisions of the enterprise, amortization of intangible assets depending from selected methods, exchange of intangible assets for dissimilar object, revaluation of intangible assets.

The proposed primary documents, as well as those regulated by the legislation of Ukraine, the order of their movement, filling and storage are reflected in the recommended schedule of documentation of intangible assets at the enterprise, which was developed as part of the study.

Proposals are presented in terms of forming approaches to the construction of the working plan of accounts in terms of accounting for intangible assets in accordance with the author's approach to understanding their accounting nature. To account for unamortized intangible assets, it is proposed to use account 126 "Unamortized intangible assets with indefinite useful life" with the appropriate analytical accounts: 126.1 "Trademarks", 126.2 "Trade signs", 126.3 "Brand", 126.4 "Intangible assets under development", 126.5 "Other intangible assets". To account for costs that may be directly related to the intangible assets of the enterprise, ie have the appropriate direction, it is proposed to use such accounts as: 39.1 "Expenses for future periods of intangible orientation" (39.11 "Titles of publications"; 39.12 "Other intangible expenses"); 977.1 "Other intangible costs (costs of creation, reorganization, relocation of enterprises / institutions or their parts)". The proposed introduction of off-balance sheet sub-account 010 "Internally created goodwill" allows to understand the value of such a value as internally created goodwill, and is necessary to understand exactly how and due to which the market value of the company is formed to some extent.

During the analysis of approaches to the formation of external reporting in terms of providing information on intangible assets of the enterprise, as well as the nature and principles of taxonomy of financial statements of Ukraine, recommendations were developed and systematized on the structure and description of all components of intangible assets reporting.

The solution of problematic issues related to improving the analytical data of accounting, which contribute to the formation of detailed and timely reporting for operational decisions by its users, led to the development and formation of a package of internal reporting on intangible assets, which contains the following recommended documents: VZ / NMA-1 "Report on the composition and value of intangible assets in an industrial enterprise", VZ / NMA-2 "Report on the efficiency of use of intangible assets of an industrial enterprise", ZVZ / NMA "General internal report on intangible assets of an industrial enterprise".

The proposed method of economic analysis of intangible assets of an industrial enterprise allowed to outline the main directions that were used during the procedure of analysis of the effectiveness of the use of intangible assets.

In order to better substantiate the selected factors to build regression models of the effectiveness of intangible asset management, the method of cluster analysis was used. The set of selected large Ukrainian companies was divided into groups on the basis of solvency, inventory management efficiency, profitability of sales, turnover of current assets. Leading companies of the United States of America, which correspond to the branch affiliations of the studied Ukrainian companies, were analyzed as reference enterprises, according to the indicators of financial and economic activity of which the surveyed enterprises were grouped according to the indicated characteristics.

Based on the results of the cluster analysis, 3 groups of researched enterprises (outsiders, medium-sized, leaders) were formed. A separate regression model was built for each of these groups, which allowed to identify reserves for improving the efficiency of use of intangible assets and to form appropriate recommendations.

A group of documents has also been formed to improve the practice of internal control of intangible assets and includes working documentation on internal control, a plan for its implementation and the recommended form of the final report on the results of internal control of intangible assets.

Key words: intangible assets, intellectual property, classification, identification, recognition, evaluation, accounting policy, amortization, internal control, reporting, economic analysis, organization of accounting, primary documents, normative legal act, schedule of document circulation.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1.1. Монографії:

1. Федорова І. В. Особливі аспекти обліку нематеріальних активів: за національними та міжнародними стандартами. *Реформування обліково-контрольної системи підприємств України за міжнародними стандартами : монографія* / за ред. Н. О. Лоханової. Харків : Діса плюс, 2018. С. 32-39. (12,79 д. а.). *Особистий внесок: дослідження спільних рис та відмінностей стосовно облікових особливостей нематеріальних активів згідно вітчизняного та міжнародного стандартів бухгалтерського обліку, а саме щодо визначення даного поняття, а також класифікації, ідентифікації, визнання нематеріальних активів.* (0,35 д. а.)

2. Федорова І. В., Хоменко Г. Ю. Інформаційне забезпечення управління венчурним фінансуванням інноваційних та соціальних проектів в умовах сталого розвитку. *Бухгалтерські наукові дослідження в Житомирській політехніці. Т. 6: Розвиток інтегрованої звітності підприємств : монографія.* Житомир : Житомирська політехніка, 2019. С. 230–244. (15,58 д. а.). *Особистий внесок: дослідження ефекту імпаکت-інвестицій як стимулювання розвитку інноваційних проектів у сфері створення позитивних соціальних змін; аналіз особливостей впливу венчурної філантропії на бухгалтерський облік підприємств; участь у розробці пропозицій відносно форм внутрішньої звітності щодо венчурного фінансування.* (0,6 д. а.)

3. Федорова І. В. Проблемні аспекти застосування МСБО 38 «Нематеріальні активи». *Міжнародні стандарти фінансової звітності – теоретичні засади та практика впровадження в Україні : монографія* / за ред. Н. О. Лоханової. Харків : Діса плюс, 2019. С. 202-211. (13,6 д. а.). *Особистий внесок: виявлення проблемних аспектів застосування окремих положень*

міжнародної нормативно-правової бази у практиці ведення бухгалтерського обліку нематеріальних активів в умовах сучасних економічних реалій України, акцентуючи увагу на особливостях обліку гудвілу, оцінці нематеріальних активів, виявлення найбільш оптимальних методів їх амортизації. (0,5 д. а.)

1.2. Публікації в наукових фахових виданнях України:

4. Федорова І. В. Класифікація нематеріальних активів та шляхи її удосконалення. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва : Збірник наукових праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету*. 2016. № 4(1). С. 45–51. (0,61 д. а.)

5. Федорова І. В. Ідентифікація нематеріальних активів як початкова стадія їх обліку: проблемні питання. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2017. № 23. С. 128–131. (0,57 д. а.)

6. Федорова І. В. Визнання нематеріальних активів крізь призму нормативного регулювання. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Науки: економіка, політологія, історія*. 2017. № 3 (245). С. 159-178. (0,98 д. а.)

7. Федорова І. В. Амортизація нематеріальних активів у контексті облікової політики: актуальна проблематика. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. № 20, ч. 3. С. 101–105. (0,68 д. а.)

8. Федорова І. В. Сучасний стан та тенденції розвитку організаційно-методичного забезпечення бухгалтерського обліку нематеріальних активів. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: Міжнародний збірник наукових праць*. 2020. № 1 (45). С. 96–101. (0,67 д. а.)

1.3. Публікації в періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Європейського Союзу:

9. Budnik I. Intangible assets in the external reporting in Ukraine: improvement of disclosure. *European Cooperation*. 2020. №3(47). P. 33-42. URL : <https://doi.org/10.32070/ec.v3i47.92> (0,79 д. а.)

1.4. Статті в інших виданнях:

10. Буднік І. В. Визначення справедливої вартості нематеріальних активів у контексті розвитку сучасного підприємства. *Економічний простір: збірник наукових праць*. 2020. № 154. С. 212-215. (0,45 д. а.)

2. Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

11. Федорова І. В. Проблематика визначення терміну «нематеріальні активи» в українському законодавстві. *Економічні підсумки 2016 року: досягнення, тенденції та перспективи* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 18-19 листопада 2016 р. Одеса : ОНУ ім. І.І. Мечникова, 2016. С. 174–177. (0,25 д. а.)

12. Федорова І. В. Ідентифікація нематеріальних активів у контексті вітчизняних та міжнародних стандартів обліку. *Бухгалтерський облік, аналіз і аудит в системі інформаційного забезпечення підприємств* : тези доповідей III всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. молодих вчених, 17 березня 2017 р. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. С. 77–80. (0,12 д.а.)

13. Федорова І. В. Особливості визнання нематеріальних активів у залежності від шляхів їх надходження. *Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення* : зб. тез доповідей Міжнар. наук. Інтернет-конф.: вип. 18, 11 квітня 2017 р. Тернопіль, 2017. С. 91–95. (0,31 д. а.)

14. Федорова І. В. Оцінка нематеріальних активів: особливості методичних підходів. *Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу в контексті євроінтеграції* : тези доповідей V Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 70-

річчю обліково-економічного факультету ОНЕУ, 25 травня 2017 р. Одеса : ОНЕУ, 2017. С. 99-101. (0,24 д. а.)

15. Федорова І. В. Удосконалення методичних підходів до побудови облікової політики щодо нематеріальних активів на підприємстві. *Глобальні та регіональні аспекти інноваційного розвитку економіки* : збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених, 23 березня 2018 р. Одеса : ОНЕУ, 2018. С. 127–132. (0,29 д.а.)

16. Федорова І. В. Інвентаризація нематеріальних активів як елемент облікової політики підприємства. *Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу, контролю і оподаткування у контексті Європейської інтеграції та сучасних викликів глобалізації* : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф., 17 – 18 травня 2018 р. Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2018. С. 303-305. (0,18 д.а.)

17. Федорова І. В. Оптимізація визначення шляхів амортизації нематеріальних активів. *Двадцять сьомі економіко-правові дискусії (економічне спрямування)* : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 31 травня 2018 р. Львів, 2018. С. 63-67. (0,26 д. а.)

18. Федорова І. В. Шляхи амортизації нематеріальних активів та фактори їх визначення. *Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу в контексті євроінтеграції* : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. Харків : Водний Спектр Джі-Ем-Пі, 2018. С. 132–135. (0,24 д.а.)

19. Федорова І. В. Напрями удосконалення облікової політики в частині нематеріальних активів для цілей складання звітності підприємств. *Розвиток інтегрованої звітності підприємств* : тези виступів Міжнар. наук. конф., 4-5 жовтня 2019 р. Житомир : Житомирська політехніка, 2019. С. 189-190. (0,13 д.а.)

20. Федорова И. В. Методы оценки нематериальных активов: проблемы использования. *Paradigme moderne în dezvoltarea economiei naționale și mondiale*», *conferință științifică internațională* : Conferință Științifică Internațională, 1-2 noiembrie 2019. Chișinău, Republica Moldova : CEP USM, 2019. P. 173–177. (0,25 д. а.)

21. Буднік І. В. Ключові етапи організації управління нематеріальними активами. *Економіка сьогодення: актуальні питання та інноваційні аспекти* : збірник матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф., 25 квітня 2020 р., Східноукраїнський інститут економіки та управління. Запоріжжя : ГО «СІЕУ». С. 132-136. (0,22 д.а.)

22. Буднік І. В. Актуальні аспекти документування операцій з нематеріальними активами. *Міжнародні, нормативні та управлінські аспекти соціально-економічного розвитку* : збірник тез наукових робіт учасників Міжнар. наук.-практ. конф. для студентів, аспірантів та молодих учених., 25 квітня 2020 р. Київ : Аналітичний центр «Нова Економіка», 2020. С. 67-70. (0,21 д.а.)

ЗМІСТ

ВСТУП	20
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИМИ АКТИВАМИ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	30
1.1. Сутність нематеріальних активів та їх класифікація для потреб бухгалтерського обліку та аналізу.....	30
1.2. Актуальні проблеми визнання нематеріальних активів у вітчизняній та міжнародній практиці бухгалтерського обліку.....	65
1.3. Теоретичні аспекти оцінки нематеріальних активів та їх особливостей у вітчизняній практиці обліку.....	87
Висновки до розділу 1.....	98
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ	103
2.1. Сучасний стан та тенденції розвитку організаційно-методичного забезпечення бухгалтерського обліку нематеріальних активів.....	103
2.2. Удосконалення підходів до визнання та оцінки нематеріальних активів.....	131
2.3. Розвиток ключових аспектів побудови облікової політики щодо нематеріальних активів на підприємстві	146
Висновки до розділу 2.....	168
РОЗДІЛ 3. РОЗВИТОК МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЗВІТНОСТІ, ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ	171
3.1. Напрями розвитку інформаційного забезпечення складання звітності підприємства в частині операцій з нематеріальними активами.....	171
3.2. Удосконалення економічного аналізу операцій з нематеріальними активами за допомогою кластерного методу.....	187

3.3. Внутрішній контроль ефективності використання нематеріальних активів на промислових підприємствах	222
Висновки до розділу 3.....	238
ВИСНОВКИ	241
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	246
ДОДАТКИ	267

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми дослідження. Зважаючи на очевидну тенденцію до інтернаціоналізації економіки України, є підстави акцентувати увагу на необхідності залучення у процес господарської діяльності об'єктів нематеріальних активів, а також на удосконаленні управління вже наявними невідчутними активами. Зосередження на інтелектуалізації процесів виробництва, управління, механізму збуту продукції забезпечує значні конкурентні переваги і, як наслідок, зростання інвестиційної привабливості та ринкової вартості компанії.

Вивчаючи напрямки інвестування коштів провідних світових компаній, стає зрозумілим, що в пріоритеті знаходяться саме нематеріальні активи, які набувають все більшої важливості у процесі господарської діяльності. Наявність, склад, структура та ефективність управління нематеріальними активами характеризують успіх чи невдачу компанії у довгостроковій перспективі, допомагають оцінити її економічний та інтелектуальний потенціал.

Безперечним є той факт, що лише наявність значного обсягу нематеріальних активів, їх велика питома вага у складі загальної вартості активів не є запорукою набуття унікальних та вагомих переваг відносно конкурентів. Досягти вміння правильно розподіляти, використовувати, обліковувати усі ідентифіковані та потенційні компоненти нематеріальних активів, а також керувати ними - надзвичайно складне та багаторівневе завдання, на виконання якого необхідно витратити багато зусиль та інтелектуальних ресурсів, але результат перевищує будь-які очікування.

Для оптимального економічного ефекту від вкладення значних грошових коштів у придбання нематеріальних активів надзвичайно важливий відповідний рівень віддачі від їх використання, яке включає в себе їх ідентифікацію, визнання, оцінку, експлуатацію, а також документування, формування звітності, контроль та аналіз.

У ході даного дослідження особлива увага приділена розробці правильної організації бухгалтерського обліку нематеріальних активів, що, в першу чергу, сприятиме формуванню засад ефективного управління такими активами та досягненню стратегічних цілей й очікуваних результатів діяльності конкретного суб'єкта господарювання.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Теоретико-методологічними основами обліку та управління нематеріальними активами підприємств займалися такі відомі закордонні науковці, як Козирев А.М., Лев Б., Хитчнер Д. Р., Даум Д.Х., Плотникова Л.А., Райзберг Б.А., Лозовський Л.Ш., Стародубцева Е.Б., Цуркану В., Бочкарева І.І., Биков В.А., Волков Д.Л., Гараніна Т.А., Туркин С. та багато інших.

Теоретичні і методичні засади удосконалення облікового процесу щодо нематеріальних активів розглядали у своїх працях такі вітчизняні автори, як Куцик П.О., Дрогобицький І.М., Плиса З.П., Скоп Х.І., Солошенко П. В., Легенчук С.Ф., Бриль І.В., Анохіна К.О., Гусь А. В., Дорожко Г. К., Бескоста Г. М., Коломієць Т. В., Банасько Т.М., Вакун О. В., Диба В. М., Ясишена В. В., Харченко Н.В., Грушак О.О., Сизоненко О.В., Остапкович Н. О., Касич А. О., Бондаренко О. С., Артеменко Н. В., Гудзенко Н. М., Шевчук О. А., Груздова Т. В., Пилипів Н. І., Ночовна Ю. О., Кондрашова Т. М. та інші.

Наукові праці у даній області, безперечно, є великим та важливим внеском в удосконалення вітчизняного обліку нематеріальних активів, вони є рушійною силою прогресу у даному напрямку. Все ж залишається багато аспектів, що необхідно дослідити, та багато питань, на які слід знайти відповіді. В умовах відсутності чітких підходів до визначення потенційних нематеріальних активів та необхідності їх ефективного використання у подальшій діяльності підприємства загострюється проблема у з'ясуванні сутності таких активів для потреб бухгалтерського обліку. Існує необхідність уточнення сутності поняття нематеріальних активів, яке не тільки враховує всі можливі підходи до їх трактування, а й спряє усуненню неузгодженість понятійного апарату і

забезпечує удосконаленню організаційно-методичних підходів бухгалтерського обліку операцій з нематеріальними активами.

Доцільно також детально дослідити основні відмінності у формуванні підходів до визнання нематеріальних активів вітчизняними підприємства у порівнянні з міжнародними компаніями, складність їх ідентифікації у зв'язку з відсутністю матеріальної форми, відсутність чіткого розуміння їх різноманітності та облікових особливостей кожного з різновидів. Потребують удосконалення питання ідентифікації нематеріальних активів як початкової ланки їх облікового процесу, які сприяють удосконаленню облікового процесу в частині відображення інформації про нематеріальні активи в системі бухгалтерського обліку. Важливим аспектом є детальне представлення пунктів наказу про облікову політику на підприємстві стосовно нематеріальних активів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри бухгалтерського обліку та аудиту Одеського національного економічного університету за темою: «Інформаційний потенціал систем обліку та контролю в умовах сталого розвитку підприємства» (ДР № 0115U000626). У межах зазначеної теми запропоновано низку рекомендацій щодо розширення класифікаційних критеріїв стосовно нематеріальних активів, розроблено алгоритм ідентифікації нематеріальних активів, виокремлено нові рекомендовані субрахунки для обліку окремих видів нематеріальних активів, витрат нематеріального характеру, запропоновано графік документообігу та ряд форм первинної документації щодо обліку нематеріальних активів та проведення внутрішнього контролю обліку таких активів, форми внутрішньої звітності щодо ефективності управління нематеріальними активами.

Тему дисертації затверджено Вченою радою Одеського національного економічного університету в листопаді 2016 року (протокол № 4 від 29 листопада 2016 року).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є наукове обґрунтування теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій,

спрямованих на удосконалення бухгалтерського обліку, контролю та аналізу нематеріальних активів промислових підприємств.

Мета дослідження обумовила необхідність вирішення таких завдань:

- розвинути теоретичні підходи до трактування поняття «нематеріальний актив» як об'єкту обліку та складової звітності підприємства;
- поглибити класифікацію нематеріальних активів для подальшого удосконалення їх аналітичного відображення;
- обґрунтувати доцільність та практичну значущість інструментарію ідентифікації та визнання об'єктів обліку для подальшого включення їх у склад нематеріальних активів;
- розвинути методичне забезпечення оцінки нематеріальних активів підприємства на основі дохідного, витратного та порівняльного підходів;
- удосконалити процес облікового відображення інформації про нематеріальні активи шляхом аналізу та доопрацювання існуючої системи рахунків і субрахунків бухгалтерського обліку та розширення переліку форм первинної документації, що використовуються на ділянці обліку нематеріальних активів;
- поглибити методичні засади побудови облікової політики підприємства стосовно нематеріальних активів;
- надати рекомендації щодо формування інформації про нематеріальні активи у зовнішній та внутрішній звітності шляхом поглиблення існуючого механізму складання форм внутрішньої звітності та внесення пропозицій відносно формування зовнішньої звітності згідно міжнародних стандартів фінансової звітності;
- сформулювати перелік резервів підвищення ефективності ведення господарської діяльності за рахунок раціоналізації використання нематеріальних активів за допомогою методів економіко-математичного моделювання;
- розширити інструментарій проведення внутрішнього контролю обліку та використання нематеріальних активів.

Об'єктом дослідження є процес формування обліково-аналітичної

інформації для управління нематеріальними активами промислових підприємств.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, організаційно-методичних і практичних положень формування обліково-аналітичної інформації для ефективного управління нематеріальними активами підприємств України.

Методи дослідження обрано з огляду на мету та завдання дисертаційного дослідження, його об'єкт і предмет. Методологічною основою дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи пізнання. Для виконання завдань і досягнення поставленої мети використано такі наукові методи: структурно-логічний аналіз, діалектичний метод, методи деталізації та синтезу, монографічний, графічний, історичний, методи статистичного спостереження та групування, трендовий, кластерний і регресійний аналіз.

Емпіричну базу дослідження становили закони України, законодавчі та нормативні документи, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали спеціалізованих періодичних видань, дані фінансової звітності підприємств, опрацьовані особисто автором, Інтернет-ресурси, присвячені дослідженій проблематиці.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в удосконаленні теоретичних, методичних та практичних положень обліково-аналітичного забезпечення управління нематеріальними активами.

На підставі проведеного дослідження автором сформовано нові наукові положення, що в сукупності відображають його новизну, зокрема

удосконалено:

- теоретичний підхід до тлумачення сутності нематеріальних активів, який поєднує у собі всебічне висвітлення ключових рис даного поняття за допомогою формулювання авторського визначення терміну «нематеріальний актив» (який враховує довгостроковий характер використання, відповідність ознакам контрольованості, отримання майбутніх економічних вигід), що узагальнює його розуміння з боку законодавчої бази, оптимізує та поєднує результати попередніх наукових напрацювань, а також усуває неоднозначності та розбіжності, які

впливають на процес подальшої роботи з такими активами;

- систему класифікації нематеріальних активів шляхом доповнення її наступними ознаками: «напрям віднесення амортизаційних відрахувань», «залежність терміну корисного використання від строку корисного використання інших активів», що дозволяє, на відміну від існуючих підходів до класифікації, дослідити економічний вплив використання нематеріальних активів на різні аспекти діяльності компанії та ефективність управління такими активами у розрізі функціонального призначення і господарських підрозділів компанії; полегшити процедуру визначення строку корисного використання нематеріальних активів та запобігти виникненню помилок під час її виконання;

- практичний механізм проведення процедури ідентифікації та визнання нематеріальних активів, які передбачають викладення чіткого алгоритму відповідних процедур, який, в протилежність запропонованим раніше, враховує спосіб їх надходження на підприємство, класифікаційні групи, а також регламентує вичерпний перелік правовстановлюючої документації щодо кожної групи; застосування розширеного переліку критеріїв при визнанні нематеріальних активів, що враховує вимоги Концептуальної основи складання фінансової звітності, є передумовою більш виправданої оцінки приналежності об'єкту до складу нематеріальних активів;

- систематизацію елементів процесу оцінки нематеріальних активів шляхом розробки відповідної комплексної системи, яка, на противагу наявній практиці, передбачає поєднання більше ніж одного підходу в залежності від груп нематеріальних активів, що дозволить підвищити рівень точності оцінки нематеріальних активів і, як наслідок, сприяє більшій достовірності облікових даних.

набуло подальшого розвитку:

- формування нових позицій щодо побудови процесу облікового відображення нематеріальних активів, чому сприяє використання запропонованих у дослідженні субрахунків для обліку нематеріальних активів з невизначеним строком корисного використання, нематеріальних витрат,

внутрішньоствореного гудвілу, та форм первинної документації, що зазвичай не використовуються у практиці сучасного обліку, але забезпечують більш повне та точне відображення таких активів і, як наслідок, дають можливість сформувати більш якісну інформаційну базу для ефективного управління нематеріальними активами задля підвищення ринкової вартості та інвестиційної привабливості компанії;

- методичні засади формування частини облікової політики підприємства, що стосується обліку нематеріальних активів завдяки послідовному та вичерпному викладенню пунктів відповідної частини Наказу про облікову політику, що, порівняно з аналогами, регламентує на початковій стадії обліку такі проблемні аспекти, як вибір найбільш оптимального методу нарахування амортизації нематеріальних активів в залежності від вказаних чинників (строк корисного використання, визначення ліквідаційної вартості, участь у процесі виробництва), порядок переоцінки, перевірки об'єкту на зменшення корисності, що у свою чергу дозволяє запобігти більшості найпоширеніших на практиці помилок на даній ділянці обліку, а також позитивно впливає на достовірність складання звітності;

- формування інформації про нематеріальні активи у межах зовнішньої та внутрішньої звітності шляхом розробки рекомендованих форм внутрішньої звітності (стосовно складу, вартості, показників ефективності використання нематеріальних активів) та внесення пропозицій стосовно формування зовнішньої звітності згідно принципів таксономії фінансової звітності, які не фігурують у раніше наведених дослідженнях та сприяють більш повному розкриттю інформації про інтелектуальний потенціал підприємства та підвищенню інвестиційної привабливості компанії;

- система виявлення та використання резервів підвищення ефективності господарської діяльності підприємства завдяки проведенню кластерного аналізу щодо досліджуваних великих промислових підприємств України та, на відміну від попередніх наукових напрацювань, порівнянню показників їх діяльності із аналогічними показниками еталонних промислових підприємств США, а також

здійсненню регресійного аналізу та застосуванню характерних факторів стосовно кожного окремого кластеру, що дозволяє побудувати дієву стратегію управління нематеріальними активами, враховуючи вихідні загальні показники ефективності господарської діяльності;

- удосконалення проведення процедури внутрішнього контролю обліку нематеріальних активів шляхом розробки послідовного плану контрольних процедур, форм робочої документації з внутрішнього контролю обліку нематеріальних активів (план внутрішнього контролю та форма фінального звіту з внутрішнього контролю у поєднанні з використанням робочих документів для зручного виявлення помилок під час визнання, формування первісної вартості, оцінки, переоцінки, нематеріальних активів) та рекомендацій щодо їх використання, що дозволяє на практиці полегшити, систематизувати та стимулювати процес внутрішнього контролю нематеріальних активів на промислових підприємствах України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці рекомендацій, що стосуються питань удосконалення організаційно-методичних аспектів формування обліково-аналітичного забезпечення управління нематеріальними активами промислових підприємств. Основні теоретичні та практичні розробки впроваджено в діяльність підприємств Одеського регіону: ТОВ «Холдингова компанія Мікрон» - впровадження теоретичних та практичних пропозицій дисертанта дозволило удосконалити облікове відображення операцій з нематеріальними активами шляхом застосування особливостей розробленого у дослідженні робочого плану рахунків (довідка № 40/043 від 6 серпня 2020 р.); ПАТ «Одеський автоскладальний завод» - знайшли впровадження в діяльність підприємства запропоновані здобувачем принципи побудови Наказу про облікову політику в частині нематеріальних активів (довідка № 13/08/20 від 13 серпня 2020 р.); СП ТОВ «Вітмарк-Україна» - наведені у роботі рекомендації по удосконаленню процедури ідентифікації нематеріальних активів дозволили оптимізувати процес прийняття об'єктів обліку до складу нематеріальних активів (довідка № 1/10-08 від 10 серпня 2020 р.); ТОВ «Завод Залізобетонних

Конструкцій «Бетоненерго» - впровадження запропонованих результатів дисертаційного дослідження позитивно вплинуло на покращення системи внутрішнього документообігу шляхом впровадження запропонованих у дослідженні форм внутрішньої звітності з обліку нематеріальних активів (довідка № 13/08-1 від 13 серпня 2020 р.); ТОВ «Чубівський КХП» - наведені рекомендації дозволили підвищити ефективність управління нематеріальними активами без визначеного терміну корисного використання (довідка № 105 від 9 жовтня 2020 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною науковою працею, у якій викладено авторський підхід до забезпечення управління платоспроможністю підприємств Одеського регіону. Розглянуті підходи, ідеї, отримані результати, які визначають наукову новизну, належать авторові. Основні пропозиції дисертаційної роботи знайшли відображення у монографіях, наукових працях, тезах, які вказані у списку опублікованих праць. Із наукових праць, які опубліковані у співавторстві, використано лише положення та ідеї, які належать здобувачеві. Матеріали інших авторів, що використовувались у роботі, мають необхідні посилання в тексті та застосовувалися з метою підкріплення важливості наукової тематики та розвитку ідей здобувача.

Апробація результатів дисертації. Основні положення, висновки та рекомендації, викладені в дисертаційній роботі, оприлюднені в наукових повідомленнях на науково-практичних конференціях: «Економічні підсумки 2016 року: досягнення, тенденції та перспективи»: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 2016 р.); «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит в системі інформаційного забезпечення підприємств»: тези доповідей III всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції молодих вчених (Львів, 2017 р.); «Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення (випуск 18)»: матеріали Міжнародної наукової Інтернет-конференції (м. Тернопіль, 2017 р.); «Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу в контексті євроінтеграції»: матеріали V Міжнародної

науково-практичної конференції (м. Одеса, 2017 р.); «Глобальні та регіональні аспекти інноваційного розвитку економіки»: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 2018 р.); «Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу, контролю і оподаткування у контексті Європейської інтеграції та сучасних викликів глобалізації»: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 2018 р.); «Двадцять сьомі економіко-правові дискусії (економічне спрямування)»: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Львів, 2018 р.); «Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу в контексті євроінтеграції»: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 2018 р.); «Розвиток інтегрованої звітності підприємств»: тези виступів Міжнародної наукової конференції (м. Житомир, 2019 р.); «Modern paradigms in the development of the national and world economy»: International Scientific Conference (Chişinău, 2019 р.); «Економіка сьогодні: актуальні питання та інноваційні аспекти»: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 2020 р.); «Міжнародні, нормативні та управлінські аспекти соціально-економічного розвитку»: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 2020 р.).

Публікації. Результати дослідження опубліковано у 22 науковій праці, з яких: 3 розділи у колективних монографіях, стаття в науковому періодичному виданні іншої держави, 6 статей у наукових фахових виданнях України, 12 публікацій у матеріалах конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 49,42 д. а., особисто автору належить 8,9 д. а.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (181 найменування на 21 сторінках), 25 додатків (на 161 сторінці), містить 36 таблиць, 19 рисунків. Основний текст роботи викладено на 226 сторінках. Загальний обсяг роботи становить 427 сторінок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Merriam Webster. Explanatory English dictionary Merriam Webster. London : Merriam-Webster, 2012. 978 pp.
2. Longman Dictionary of Contemporary English. UK : Longman, 2003. 1949 pp.
3. Козирев А.Н. Как читать Баруха Лева? Об излишних самоуверенностях и непереводаемых терминах : комментарий перевода книги «Intangibles: Management, Measurement and Reporting». 2004. URL: <https://studylib.ru/doc/3635018/ob-izlishnih-samouverennostyah-i-neperevodimyh-terminah> (дата звернення: 15.10.2016)
4. Академічний тлумачний словник (1970–1980) : словник української мови: в 11 томах. Том 5. 1974. с. 335. URL: <http://sum.in.ua/s/nematerialjnyj>. (дата звернення: 17.10.2016)
5. Топ-100 найбільших компаній світу за ринковою капіталізацією. *Дослідження компанії PricewaterhouseCooper* : веб-сайт. URL: <https://www.pwc.com/gx/en/audit-services/publications/assets/global-top100companies-2019.pdf>. (дата звернення: 20.01.2020)
6. Топ-100 найдорожчих брендів України — рейтинг НВ. *Дослідження компанії MPP Consulting* : веб-сайт. URL: <https://nv.ua/ukr/biz/markets/rejting-ukrajinskih-brendiv-top-100-naydorozhchih-torgovih-marok-ukrajini-noviniukrajini50055102.html>. (дата звернення: 20.01.2020)
7. Капіталізація 100 найбільших компаній світу досягла рекордних \$21 трлн. *Mind.ua* : веб-сайт. URL: <https://mind.ua/news/20200909-kapitalizaciya-100-najbilshih-kompanij-svitu-dosyagla-rekordnih-21-trln>. (дата звернення: 20.01.2020)
8. Міжнародний стандарт фінансової звітності (IFRS) 3 «Об'єднання бізнесу» : міжнародний документ від 1 січ. 2012 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_006. (дата звернення: 20.03.2017)

9. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи» : міжнародний документ від 01 січ. 2012 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_050. (дата звернення: 05.11.2016)

10. Куцик П.О., Дрогобицький І.М., Плиса З.П., Скоп Х.І. Облікова концепція управління вартістю нематеріальних активів підприємства : монографія. Львів : 2016. 268 с.

11. Уманців Г. Внутрішній гудвіл підприємства: економічна природа, проблеми оцінки та обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2006. № 9. С. 20–23.

12. Загороднова Л.В., Новиков Н.И. Коэффициент q-Тобина – показатель инвестиционного потенциала предприятий черной металлургии. *Вестник Кемеровского государственного университета*. 2014. Т. 2. № 2 (58). С. 236-240.

13. Фондова біржа ПФТС. *Державні облигації* : веб-сайт. URL: <https://pfts.ua/>. (дата звернення: 08.03.2019)

14. Семенова В. Г. Інноваційний розвиток підприємств в Україні: фінансовий аспект. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2017. №1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pirpr_2017_1_30. (дата звернення: 11.05.2019)

15. Семенова В. Г. Проблеми використання інтелектуальної власності в діяльності підприємств. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2014. Вип. 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2014_3_27. (дата звернення: 11.05.2019)

16. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків : міжнародний документ від 14 квіт. 1891 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_134/print. (дата звернення: 14.12.2016)

17. Гаазький Акт Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків : міжнародний документ від 28 лист. 1960 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_132. (дата звернення: 14.12.2016)

18. Страсбурзька угода про міжнародну патентну класифікацію : міжнародний документ від 24 бер. 1971 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/999_001. (дата звернення: 14.12.2016)

19. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право : міжнародний документ від 20 груд. 1996 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_770/print. (дата звернення: 14.12.2016)

20. Конституція України : Закон України від 28 чер. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/Laws/show/254к/96-вр/>. (дата звернення: 14.12.2016)

21. Цивільний кодекс України : документ від 16 січ. 2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>. (дата звернення: 14.12.2016)

22. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23 груд. 1993 р. №3792-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>. (дата звернення: 23.11.2016)

23. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15 груд. 1993 р. № 3689-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>. (дата звернення: 17.01.2017)

24. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15 груд. 1993 р. № 3687-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>. (дата звернення: 17.01.2017)

25. Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15 груд. 1993 р. № 3688-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text>. (дата звернення: 17.01.2017)

26. Солошенко П. В. Система державного управління інтелектуальною власністю в Україні. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності* : зб. наук. пр. у 3-х т. Маріуполь : ПДТУ, 2011. С. 187-193.

27. Бріль І.В. Законодавче забезпечення розвитку інтелектуального капіталу в Україні. *Стратегія і механізми регулювання промислового розвитку*: зб. наук. пр. Донецьк : ІЕП НАНУ, 2009. С. 176-187.

28. Анохіна К. Поняттєво-термінологічна база дослідження нематеріальних активів у системі підприємницької діяльності. *Збірник наукових*

праць Черкаського державного технологічного університету. Сер. Економічні науки. 2014. Вип. 37(1). С. 76-81.

29. Скоп Х.І. Нематеріальні активи як об'єкт бухгалтерського обліку вітчизняних підприємств. *Інновації та традиції*. 2014. URL: <http://int-konf.org/082014/871-skop-h-nematerialn-aktivi-yak-obyekt-buhgalterskogo-oblku-vtchiznyaniv-pdpriyemstv.html>. (дата звернення: 19.03.2018)

30. Гусь А. В. Еволюція поняття «нематеріальні активи» у законодавстві України. *Університетські наукові записки*. 2013. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2013_3_41. (дата звернення: 04.08.2017)

31. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» : Наказ Міністерства фінансів від 27 чер. 2013 р. №627. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>. (дата звернення: 05.12.2016)

32. Податковий кодекс України : документ від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення: 05.12.2016)

33. Федорова І. В. Проблемні аспекти застосування МСБО 38 «Нематеріальні активи». *Міжнародні стандарти фінансової звітності – теоретичні засади та практика впровадження в Україні : монографія / за ред. Н.О. Лоханової*. Харків: Діса плюс, 2019. С. 202-212.

34. Федорова І. В. Проблематика визначення терміну «нематеріальні активи» в українському законодавстві. *Економічні підсумки 2016 року: досягнення, тенденції та перспективи* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 18-19 листопада 2016 р. Одеса : ОНУ, 2016. С. 174–178.

35. Дорожко Г. К. Проблеми ідентифікації об'єктів інтелектуальної власності в бухгалтерському обліку. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2013. Вип. 1(3). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Traeiv_2013_1%283%29__11. (дата звернення: 28.05.2018)

36. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 122 «Нематеріальні активи» : Наказ Міністерства фінансів

України від 12 жовт. 2010 р. №1202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1018-10#Text>. (дата звернення: 09.02.2017)

37. Гусь А.В. Поняття та ознаки нематеріальних активів у складі майна суб'єктів господарювання. *Вісник Ужгородського національного університету. Сер. Право*. 2012. № 19. С. 182 –184.

38. Бескоста Г. М. Обґрунтування сутності нематеріальних активів в обліку. *Бізнес Інформ*. 2013. №10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_10_56. (дата звернення: 09.02.2017)

39. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій : Законі України від 10 лист. 2015 р. № 766-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/143-16>. (дата звернення: 11.03.2017)

40. Про затвердження деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку бюджетних установ : наказ Міністерства фінансів України від 26 черв. 2013 р. № 611. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1214-13>. (дата звернення: 11.03.2017)

41. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору : наказ Міністерства фінансів України від 25 вер. 2015 р. № 840. URL: <https://buhgalter.com.ua/zakonodavstvo/metodrecomendacii-buhobliku-subektiv-derjavnogosektoru/metodichni-rekomendatsiyi-z-bo-osnovnih-zasobiv/>. (дата звернення: 22.09.2019)

42. Хитчнер Джеймс Р. Оценка стоимости нематериальных активов. Москва : Маросейка, 2008. 144 с.

43. Лев Б. Нематериальные активы: управление, измерение, отчетность. Москва : Квинто-Консалтинг, 2003.

44. Коломієць Т. В. Проблема ідентифікації інтелектуального капіталу підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. №3. URL: <http://global-national.in.ua/archive/3-2015/67.pdf>. (дата звернення: 30.03.2018)

45. Скоп Х. І. Структуризація інтелектуального капіталу. *Вісник Житомирського державного університету. Сер. Економічні науки*. 2011. №3(57). С. 371-380.

46. Дрогобицький І. Природа і походження нематеріальних активів. *Економічний аналіз*. 2012. Т. 11(4). URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2012_11\(4\)_48](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2012_11(4)_48). (дата звернення: 27.01.2018)
47. Літвінов О. С. Визначення сутності інтелектуального капіталу. *Modern Economics*. 2018. № 11(2018). URL: [https://doi.org/10.31521/modecon.V11\(2018\)-16](https://doi.org/10.31521/modecon.V11(2018)-16). (дата звернення: 27.01.2018)
48. Нестеренко О. О. Бінарна система оцінки інтелектуального капіталу в інтегрованій звітності. *Інтелект XXI*. 2018. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/int_XXI_2018_2_42. (дата звернення: 25.01.2019)
49. Анохіна К. О. Управління нематеріальними активами як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення : монографія / за заг. ред. О. Г. Янкового*. Одеса: Атлант, 2013. С. 290-313.
50. Семенова В. Г. Дослідження сутності інтелектуальної власності в сучасних економічних умовах. *Технологический аудит и резервы производства*. 2015. №6(5). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tatrv_2015_6%285%29__14. (дата звернення: 10.02.2017)
51. Легенчук С. Ф. Актуальные проблемы бухгалтерского учета и контроля интеллектуального капитала Украины. *Международный бухгалтерский учет*. 2010. № 7(139). С. 53-64.
52. Атамас П.Й. Основи обліку в бюджетних організаціях : навч. посіб. / П.Й. Атамас. Київ : Центр навч. літератури, 2003. 284 с.
53. Банасько Т.М. Бухгалтерський облік і контроль нематеріальних активів: оцінка та порядок відображення: дис. на здобуття наук. ступеню канд. екон. наук : 08.00.09 / Житомирський держ. технол. ун-т, 2010. 274с.
54. Бескоста Г. М. Обґрунтування сутності нематеріальних активів в обліку. *Бізнес Інформ*. 2013. № 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_10_56. (дата звернення: 12.07.2018)

55. Вакун О. В. Нова сутність нематеріальних активів в бухгалтерському обліку. *Сталий розвиток економіки*. 2011. № 3. URL: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/sre/2011_3/211.pdf. (дата звернення: 30.03.2018)
56. Джога Р. Т., Свірко С. В., Сінельник Л. М. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: підручник за заг. ред. проф. Р.Т.Джоги. Київ : КНЕУ, 2003. 483 с.
57. Daum J. H. *Intangible Assets and Value Creation*. England : John Wiley & Sons Ltd, 2003. 421 p.
58. Диба В. М. Нематеріальні активи: принципи визначення та визнання. *Вчені записки* : зб. наук. пр. Вип. 10. Київ : КНЕУ, 2008. С. 217–222.
59. Ясишена В. В. Економічний зміст та класифікація нематеріальних активів для цілей бухгалтерського обліку. *Ефективна економіка*. 2013. № 8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_8_11. (дата звернення: 11.04.2017)
60. Statement of Financial Accounting Standards No. 142. Goodwill and Other Intangible Assets. *Financial Accounting Standards Board*. 2008. 64 p.
61. Харченко Н.В., Грушак О.О. Порівняльний аналіз стандартів бухгалтерського обліку нематеріальних активів в Україні та зарубіжних країнах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 23. С. 39-42
62. Федорова І. В. Класифікація нематеріальних активів та шляхи її удосконалення. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва : Збірник наукових праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету*. 2016. № 4. С. 45–52.
63. Диба В.М. Гармонізація обліку і оцінки нематеріальних активів за міжнародними стандартами. *Фінанси, облік і аудит*. 2013. Вип. 1(21). URL: http://irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu.gov.ua/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/foa_2013_1_31.pdf. (дата звернення: 23.12.2016)
64. Плотникова Л.А. Нематериальные активы: обзор международного опыта и перспективы развития. *Международный бухгалтерский учёт*. 2006. № 4. С. 30-39

65. Яцунська О.С. Організаційно-методичне забезпечення обліку основних засобів за стадіями життєвого циклу : дис. на здобуття наук. ступеню канд. ек. наук : 08.00.09 / Одес.нац.екон.ун-т. Одеса, 2016. 299 с.

66. Порядок експертної оцінки нематеріальних активів : наказ Фонду держмайна України з питань науки і технологій від 27 черв. 1995 р. N969/97. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 28.06.2018)

67. Сизоненко О.В. Класифікація нематеріальних активів для потреб бухгалтерського обліку. *Облік і фінанси АПК*. 2008. №8. С. 143-146.

68. Тарасова І.І. Основні поняття та характеристика категоріального апарату інтелектуального забезпечення підприємства. *Економічний вісник Донбасу*. 2013. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/123282/32-Tarasova.pdf?sequence=1>. (дата звернення: 28.06.2018)

69. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 14 «Оренда» : наказ Міністерства фінансів України від 28 лип. 2000 р. № 181. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00>. (дата звернення: 11.07.2017)

70. Федорова І. В. Ідентифікація нематеріальних активів у контексті вітчизняних та міжнародних стандартів обліку. *Бухгалтерський облік, аналіз і аудит в системі інформаційного забезпечення підприємств* : матеріали III всеукраїнської наук.-практ. Інтернет-конф. молодих вчених. Львів : Львівська політехніка, 2017. С. 77–80.

71. Коба О. В. Визнання, ідентифікація та класифікація нематеріальних активів. *Економіка і регіон*. 2015. №6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2015_6_26. (дата звернення: 16.01.2018)

72. Зайківський О. Ідентифікація нематеріальних активів - базис їх бухгалтерського обліку. *Інтелектуальна власність*. 2008. №5. С.178-181.

73. Винославська О.В., Бреусенко-Кузнєцов О.А. Психологія : навч. посіб. Київ : ІНКОС, 2005. 351 с.

74. Основи культурології: навч. посіб. / за ред. Л.О. Сандюкта, Н.В. Щубелки. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 400 с.

75. Старовойтова І.І. Ідентифікація як філософська та соціологічна категорія. *Вісник ОДУ*. 1999. Вип. 2. URL: <http://www.philosof.onu.edu.ua/elb/articles/starovoystova/74.pdf>. (дата звернення: 02.11.2020)

76. Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш. Современный экономический словарь. Москва : ИНФРА-М, 1999. 479 с.

77. Цуркану В. Идентификация - важный логический прием при подготовке финансовой отчетности. *Вестник профессиональных бухгалтеров*. 2015. №5. URL: <https://www.ipbr.org/vestnik/editions/2015/5/tsurcanu-golovachova/>. (дата звернення: 02.11.2020)

78. Федорова І. В. Ідентифікація нематеріальних активів як початкова стадія їх обліку: проблемні питання. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2017. № 23. С. 128–132.

79. Остапкович Н. О. Проблеми обліку визнання та оцінки нематеріальних активів. *Проблеми обліку, контролю та аналізу в економіці України* : тези доповідей V Студ. наук. конф. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2012. С. 138–139.

80. Банасько Т.М. Ідентифікація і оцінка нематеріальних активів у бухгалтерському обліку – дискусійні питання, можливості їх розв’язання. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2010. №38. С. 205-212.

81. Касич А. О. Теоретичні основи оцінки та обліку нематеріальних активів в Україні. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Серія: *Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства*. 2013. №50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpiay_2013_50_14. (дата звернення: 02.11.2020)

82. Федорова І. В. Визнання нематеріальних активів крізь призму нормативного регулювання. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Науки: економіка, політологія, історія*. 2017. №3 (245). С. 159-179.

83. Федорова І. В. Особливості визнання нематеріальних активів у залежності від шляхів їх надходження. *Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення* : матеріали Міжнар. наук. Інтернет-конф. Вип. 18, 11 квітня 2017 р. Тернопіль : 2017. С. 91–96.

84. Бухгалтерский учет : учебник / И.И.Бочкарева, В.А.Быков и др. Москва : Проспект, 2004. 768 с.

85. Маценко Л.Ф. Методика відображення організаційно-економічних об'єктів фактів господарського життя з невизначеними наслідками на рахунках бухгалтерського обліку. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2011. №3(57). URL: <http://ven.ztu.edu.ua/article/viewFile/62018/59155>. (дата звернення: 09.12.2019)

86. Диба В. М. Нематеріальні активи: принципи визначення та визнання : зб. наук. пр. Київ. Вип. 10 : КНЕУ, 2008. С. 217–222.

87. Пожарська Л. Економічна сутність та класифікація нематеріальних активів підприємств телебачення. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2012. №1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2012_1_5. (дата звернення: 09.12.2019)

88. На запит про бухгалтерський облік та інвентаризацію об'єктів права інтелектуальної власності : лист Міністерства фінансів України від 12 сер. 2005 р. №31-04200-10-5/17045. URL: <http://www.minfin.gov.ua>. (дата звернення: 09.12.2019)

89. Греценко А. Проблеми ідентифікації нематеріальних активів на прикладі програмного забезпечення. *Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті* : матеріали міжнар. наук. конф., 10–11 квіт. 2014 р. Київ : НУХТ, 2014. С. 338-339.

90. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 19 «Об'єднання підприємств» : наказ Міністерства фінансів України від 7 лип. 1999р. № 163. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99>. (дата звернення: 17.08.2018)

91. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07 лют. 2013 р. № 73. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (дата звернення: 17.08.2018)

92. Невская А. Особенности учета и амортизации долгосрочной лицензии стоимостью свыше 2500 грн. *Интерактивная бухгалтерия*. 2014. №52. URL: <http://www.interbuh.com.ua/ru/documents/oneanalytics/17761>. (дата звернення: 17.08.2018)

93. Господарський кодекс України: документ від 16 січ. 2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. (дата звернення: 10.09.2020)

94. Щодо відображення в бухгалтерському обліку вартості придбаних ліцензій і комп'ютерних програм: лист Міністерства фінансів України від 13 лип. 2009 р. №31-34000-20-10/18896. URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=05QAT55CE1>. (дата звернення: 10.09.2020)

95. Скоп Х. І. Бухгалтерський облік нематеріальних активів: визнання та оцінка. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2013. № 8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2013_8_3. (дата звернення: 10.09.2020)

96. Применение МСФО: справочник. Москва: Альпиа Бизнес Букс, 2008. 1124 с.

97. Федорова І. В. Особливі аспекти обліку нематеріальних активів: за національними та міжнародними стандартами. *Реформування обліково-контрольної системи підприємств України за міжнародними стандартами: монографія* / за ред. Н. О. Лоханової. Харків: Діса плюс, 2018. С. 32-39.

98. Бондаренко О. С. Визнання нематеріальних активів у вітчизняній і зарубіжній практиці господарювання. *Ефективна економіка*. 2010. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2010_7_10. (дата звернення: 10.09.2020)

99. Артеменко Н. В. Нематеріальні активи: основи бухгалтерського обліку та оцінки. *Вісник Національного технічного університету "ХПИ". Сер. Технічний прогрес та ефективність виробництва*. 2015. № 25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vscrptp_2015_25_18. (дата звернення: 10.09.2020)

100. Гудзенко Н. М. Особливості визнання та оцінки нематеріальних активів як об'єктів обліку та звітності. *Проблеми формування нової економіки XXI століття* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 2008. URL: http://www.confcontact.com/2008dec/8_nakonechnij.php. (дата звернення: 10.09.2020)

101. Шевчук О. А. До питання оцінки та обліку нематеріальних активів у сучасних умовах. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2016. №3. URL: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/viewFile/65727/61012>. (дата звернення: 13.04.2017)

102. Груздова Т. В. Поняття та оцінка нематеріальних активів (об'єктів інтелектуальної власності). *Український соціум*. 2011. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2011_3_10. (дата звернення: 14.04.2017)

103. Пилипів Н. І. Справедлива оцінка нематеріальних активів у системі обліку. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2012. Вип. 8(2). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprer_2012_8%282%29__17. (дата звернення: 14.04.2017)

104. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні : Закон України від 12 лип. 2001 р. № 2658-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14#Text>. (дата звернення: 14.04.2017)

105. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: підручник. Вид. 3-тє, перероб. і доп. Київ, 2014. 671 с.

106. Національний стандарт оцінки №1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» : постанова Кабінету Міністрів України від 10 вер. 2003 р. №1440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 15.08.2020)

107. Національний стандарт оцінки №4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності» : постанова Кабінету Міністрів України від 3 жовт. 2007 р. № 1185. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/93794592>. (дата звернення: 15.08.2020)

108. Методика оцінки майнових прав інтелектуальної власності : наказ Фонду державного майна України від 25 чер. 2008 р. №740. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0726-08#Text>. (дата звернення: 15.08.2020)

109. Гончаренко О.М. Вплив інноваційних технологій на стійкість функціонування підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2012. Вип. 1 (44). URL: http://vsed.oneu.edu.ua/files/full/1_44_2012/167-174.pdf. (дата звернення: 08.12.2019)

110. Літвінов О. С. Теоретичні засади відтворення інтелектуального капіталу підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2018. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2018_3_12. (дата звернення: 01.03.2019)

111. Волков Д.Л., Гаранина Т.А. Нематериальные активы: проблемы состава и оценивания. *Вестник Санкт-Петербургского университета*. Сер. 8. 2007. Вып. 1. С. 82-105.

112. Туркин С. Зачем бизнесу социальная ответственность? *Управление компанией*. 2004. № 7. URL: www.cfin.ru/press/zhuk/2004-7/16.shtml. (дата звернення: 01.03.2019)

113. Нестеренко О.О. Облік соціально-репутаційного капіталу як засіб оцінки ефективності корпоративного управління. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2020. Вип. 1(45). С. 71-77.

114. Федорова І. В., Хоменко Г. Ю. Інформаційне забезпечення управління венчурним фінансуванням інноваційних та соціальних проєктів в умовах сталого розвитку. *Бухгалтерські наукові дослідження в Житомирській політехніці*. Т. 6: *Розвиток інтегрованої звітності підприємств : монографія*. Житомир: Житомирська політехніка, 2019. С. 230–244.

115. Буднік І. В. Ключові етапи організації управління нематеріальними активами. *Економіка сьогодні: актуальні питання та інноваційні аспекти* : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., 25 квітня 2020 р. Запоріжжя : С. 132-136.

116. Організація бухгалтерського обліку : навч. посібник / за ред. В.С. Леня. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 696 с.

117. Войналович О.П. Організація бухгалтерського обліку: теоретико-методичні засади : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н. : 08.06.04. Київ, 2006. 21 с.

118. Палий В.Ф., Соколов Я.В. Теория бухгалтерского учета : учебник. Изд. 2-е. Москва : Финансы и статистика, 1988 г. 279 с.

119. Гончаренко О.М. Інформаційне забезпечення процесу прийняття управлінських рішень : ХНЕУ. 2012. URL: repository.hneu.edu.ua. (дата звернення: 19.08.2020)

120. Федорова І. В. Сучасний стан та тенденції розвитку організаційно-методичного забезпечення бухгалтерського обліку нематеріальних активів. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: Міжнародний збірник наукових праць*. 2020. № 1 (45). С.96–101.

121. Hendriksen E.A., van Breda M.F. Teoria rachunkowości. Wydawnictwo Naukowe PWN : Warszawa, 2002. s. 627.

122. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 29 груд. 2000 р. №356. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/63902__63902. (дата звернення: 19.08.2020)

123. Про затвердження типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів : Наказ Міністерства фінансів України від 22 груд. 2004 р. №732. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1580-04#Text>. (дата звернення: 19.08.2020)

124. Буднік І. В. Актуальні аспекти документування операцій з нематеріальними активами. *Міжнародні, нормативні та управлінські аспекти соціально-економічного розвитку* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. для студентів, аспірантів та молодих учених., 25 квітня 2020 р. Київ : Аналітичний центр «Нова Економіка», 2020р. С. 67-71.

125. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : наказ Міністерства фінансів України від 24 трав. 1995 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>. (дата звернення: 19.08.2020)

126. Літвінов О. С. Стадії відтворення гудвіла підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2016. № 4. URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/1156/Litvinov.pdf?sequence=1&isAll owed=y>. (дата звернення: 19.08.2020)

127. Крутова А. С. Перспективи розвитку облікової системи підприємств України. *Бізнес Інформ*. 2018. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_4_38. (дата звернення: 19.08.2020)

128. Łukasz Skowron. Istota i pomiar niematerialnych zasobów przedsiębiorstwa. *Humanities and Social Sciences*. Vol. XVIII, 20. URL: https://www.researchgate.net/publication/259979364_Istota_i_pomiar_niematerialnc h_zasobow_przedsiębiorstwa. (дата звернення: 19.08.2020)

129. Боярко І.М., Самусевич Я.В. Роль нематеріальних активів у створенні цінності компанії. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. №3 (117). URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/57863/5/Boiarko_Rol_nematerialny kh_aktyviv.pdf. (дата звернення: 19.08.2020)

130. Крутова А. С. Фінансове обґрунтування інноваційних проектів в обліку та звітності. *Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки*. 2017. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhнау_ekon_2017_3_7. (дата звернення: 19.08.2020)

131. Легенчук С. Ф. Сучасні проблеми та напрями розвитку облікової оцінки нематеріальних активів. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2014. Вип. 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2014_3_19. (дата звернення: 23.01.2019)

132. Романчук К. В. Облікове відображення внесених до статутного капіталу майнових прав: особливості застосування альтернативних концепцій визнання активів. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку,*

контролю і аналізу. *Сер. Бухгалтерський облік, контроль і аналіз*. 2013. Вип. 1.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2013_1_20. (дата звернення: 23.01.2019)

133. Применение МСФО: Изд. 2-е. Москва : Альпина Бизнес Букс, 2008.
1124 с.

134. Буднік І. В. Визначення справедливої вартості нематеріальних активів у контексті розвитку сучасного підприємства. *Економічний простір: збірник наукових праць*. 2020. №154 С. 212-216.

135. Федорова І. В. Методи оценки нематериальных активов: проблемы использования. *Paradigme moderne în dezvoltarea economiei naționale și mondiale», conferință științifică internațională* : Conferință Științifică Internațională, 1-2 noiembrie 2019. Chișinău, Republica Moldova : 2019. P. 173–177.

136. Zygmanski, T. Wycena kapitału intelektualnego jako paradygmat współczesnej rachunkowości. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*. 2016. №2/1(80). URL: www.wneiz.pl/frfu. (дата звернення: 23.01.2019)

137. Федорова І. В. Оцінка нематеріальних активів: особливості методичних підходів. *Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу в контексті євроінтеграції* : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., 25 травня 2017 р. Одеса : ОНЕУ, 2017. С. 99-102.

138. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 лип. 1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>. (дата звернення: 23.01.2019)

139. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07 лют. 2013 р. № 73. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (дата звернення: 24.01.2019)

140. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства : наказ Міністерства фінансів України від 27 черв. 2013 р. № 635. URL: <http://www.nau.kiev.ua>. (дата звернення: 24.01.2019)

141. Ночовна Ю. О. Сучасний стан та проблеми формування облікової політики підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська*

політехніка». *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2013. № 776. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2013_776_24. (дата звернення: 24.01.2019)

142. Федорова І. В. Оптимізація визначення шляхів амортизації нематеріальних активів. *Двадцять сьомі економіко-правові дискусії (економічне спрямування)* : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 31 травня 2018 р. Львів : 2018. С. 63-68.

143. Василенко О. Ліцензії в обліку: що? де? коли? *Податки та бухгалтерський облік*. 2016. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/november/issue89/article22882.html?search=&text_article. (дата звернення: 18.12.2019)

144. Белова Н. Лицензия стала бессрочной: как учесть ее стоимость? *Податки та бухгалтерський облік*. 2015. URL: <https://i.factor.ua/journals/nibu/2015/may/issue-38/article-7783.html>. (дата звернення: 18.12.2019)

145. Кондрашова Т. М. Амортизація нематеріальних активів за вітчизняними та міжнародними стандартами обліку. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Сер. Економічні науки*. 2011. Вип. 28(1). URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpchdtu_2011_28\(1\)__29](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpchdtu_2011_28(1)__29). (дата звернення: 18.12.2019)

146. Калюга Є. В. Нормативно-правове забезпечення надходження, вибуття та нарахування амортизації нематеріальних активів. *Економічний вісник університету*. 2014. Вип. 23(1). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2014_23%281%29__13. (дата звернення: 18.12.2019)

147. Федорова І. В. Шляхи амортизації нематеріальних активів та фактори їх визначення. *Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу в контексті євроінтеграції* : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. Одеса : ОНЕУ, 2018. С. 132–135.

148. Бірюк О. Г. Підходи до облікової політики щодо відображення інформації про нематеріальні активи. *Проблеми економіки*. 2014. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PeKon_2014_3_27. (дата звернення: 18.12.2019)

149. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : наказ Міністерства фінансів України від 27 квіт. 2000 р. №92. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>. (дата звернення: 07.07.2020)

150. Зябрева О. В. Проблемні аспекти обліку амортизації нематеріальних активів. Управління розвитком. 2013. № 17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2013_17_13. (дата звернення: 08.07.2020)

151. Бразілій Н.М. Облік і аудит нематеріальних активів : дис. на здобуття наук. ступеню кан. ек. наук : 08.00.09 / Черніг. держ. технол. ун-т. Київ, 2007.

152. Ясишена В.В. Методичні аспекти амортизації нематеріальних активів. Ефективна економіка. 2014. №9. URL: <http://economy.nayka.com.ua>. (дата звернення: 12.07.2018)

153. Федорова І. В. Амортизація нематеріальних активів у контексті облікової політики: актуальна проблематика. *Науковий вісник УжНУ. Сер. Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. № 20. С. 101–105.

154. Федорова І. В. Інвентаризація нематеріальних активів як елемент облікової політики підприємства. *Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу, контролю і оподаткування у контексті Європейської інтеграції та сучасних викликів глобалізації* : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф., 17 – 18 травня 2018 р. Львів : ЛТЕУ, 2018. С. 303-305.

155. Федорова І. В. Удосконалення методичних підходів до побудови облікової політики щодо нематеріальних активів на підприємстві. *Глобальні та регіональні аспекти інноваційного розвитку економіки* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених, 23 березня 2018 р. Одеса : ОНЕУ, 2018. С. 127–133.

156. Саюн А. Формування облікової політики нематеріальних активів. *Фінансовий простір*. 2011. №4(4). URL: <https://ofp.cibs.ubs.edu.ua/files/1104/11saofrp.pdf>. (дата звернення: 12.07.2018)

157. Кулик В. А. *Облікова політика підприємства : набутий досвід та перспективи розвитку : монографія* / В. А. Кулик. Полтава : ПУЕТ, 2014. 380 с.

158. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 36 «Зменшення корисності активів» : міжнародний документ від 01 січ. 2012. № 929_047. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 12.07.2018)

159. Федорова І. В. Напрями удосконалення облікової політики в частині нематеріальних активів для цілей складання звітності підприємств. *Розвиток інтегрованої звітності підприємств* : матеріали Міжнар. наук. конф., Житомир : Житомирська політехніка, 2019. С. 189-190.

160. Побережець О.В. Ідентифікація та класифікація нематеріальних активів та проблеми їх визначення. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2012. № 2(3). URL: <http://www.economics.opu.ua/n3.html>. (дата звернення: 31.02.2018)

161. Легенчук С.Ф. Проблемы бухгалтерского учета интеллектуального капитала в Украине в Smart-логистических системах. *Studia Universitatis Moldaviae*. 2019. № 7(127). С. 176–180.

162. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07 лют. 2013 р. № 73. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (дата звернення: 31.02.2018)

163. IFRS Taxonomy Illustrated. IFRS Taxonomy 2019. A view of the IFRS Taxonomy 2019 in Ukrainian. URL: https://www.nfp.gov.ua/files/tacsonomia/%D1%82%D0%B0%D0%BA%D1%81%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%8F%202019/Posibnik_taxonomy_2019-09.pdf.

164. Budnik I. Intangible assets in the external reporting in Ukraine: improvement of disclosure. *European Cooperation*. 2020. №3(47). P. 33-42. URL: <https://doi.org/10.32070/ec.v3i47.92>

165. Гуцайлюк З.В. *Облік і контроль у ринковій економіці: елементи концепції* : монографія / за ред. З.В. Гуцайлюк. Тернопіль: Крок, 2013. 176 с.

166. Ковальов А. І. Вимірювання рівня розвитку інтелектуального капіталу промислових підприємств України. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Сер. Економічні науки*. 2019. № 1 (131). С. 82-97.

167. Янковой О.Г. Моделювання парних зав'язків в економіці : навч. посібник. Одеса : Оптимум, 2001. 198 с.

168. Каткова Н.В. Методичні підходи до аналізу нематеріальних активів. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. Вип. 6 (11). URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/11_2017/61.pdf. (дата звернення: 20.08.2019)

169. В. Рожелюк, П. Денчук. Система показників стану і використання нематеріальних активів. *Наукові записки : зб. наук. праць*. Тернопіль : ТНЕУ, 2006. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/15163>. (дата звернення: 20.08.2019)

170. Польова Т. В. Аналіз ефективності використання нематеріальних активів на прикладі ВАТ "Савинський цукровий завод". *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2010. Вип. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2010_1_16. (дата звернення: 20.08.2019)

171. Мачулянська Д. С. Аналіз нематеріальних активів підприємства. Тернопіль : ТНЕУ 2019. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/35318>. (дата звернення: 20.08.2020)

172. Козенкова В. Д. Моделювання показників оцінки нематеріальних активів промислових підприємств. *Економіко-математичні методи прийняття управлінських рішень*. 2020. №1(69). URL: <https://doi.org/10.33271/ev/69.197>. (дата звернення: 20.08.2020)

173. Линенко А.В. Оцінювання ефективності відтворення нематеріальних активів. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу* : міжнар. збірник наук. праць. №3(21). Житомир : ЖДТУ, 2011. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/4441/25.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. (дата звернення: 20.08.2019)

174. Гончаренко О.М. Системний підхід до інформаційних технологій при прийнятті управлінських рішень. *Управління розвитком*. 2014. №7 (170). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_7_28. (дата звернення: 02.11.2018)

175. Кантаєва О.В., Бабіч М.І. Контроль ефективності використання нематеріальних активів для прийняття управлінських рішень. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2011. Вип. 3(21). URL: [file:///D:/USER/Downloads/45734-92571-1-PB%20\(3\).pdf](file:///D:/USER/Downloads/45734-92571-1-PB%20(3).pdf). (дата звернення: 04.02.2019)

176. Кириленко О.П. Облік і аудит : навч.посіб. / за ред. Кириленко О.П. Тернопіль: ЦМДС, 2002. 311 с.

177. Гуцаленко Л. В. Внутрішньогосподарський контроль : навч. посіб. / за ред. Л. В. Гуцаленко, М. М. Коцупатрий, У. О. Марчук. Київ : «Центр учбової літератури», 2014. 496 с.

178. Старко І. Є. Особливості організації управлінського контролю нематеріальних активів. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2016. Вип.1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2016_1_32. (дата звернення: 06.10.2018)

179. Брукинг Э. Интеллектуальный капитал : учеб.пособие / под ред. Л.Н. Ковалик. Санкт-Петербург : Питер, 2001. 288 с.

180. Левченко Н.М. Удосконалення методики аудиту нематеріальних активів з метою систематизації результатів аудиторських процедур. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2011. № 2. С. 118-121.

181. Семенова В. Г. Контроль в системі управління інтелектуальною власністю підприємства. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2015. № 1(2). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pirpr_2015_1%282%29__19. (дата звернення: 19.04.2019)